

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. spalio 28 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Direktyva 1999/62/EB – Direktyva 2006/38/EB – Sunkiasvorių krovinių transporto priemonių apmokestinimas už naudojimąsi tam tikra infrastruktūra – 7 straipsnio 9 dalis – 7a straipsnio 1 ir 2 dalys – Rinkliavos – Infrastruktūros kaštų susigrąžinimo principas – Infrastruktūros kaštai – Eksploatavimo kaštai – Kaštai, susiję su kelių policija – Kaštų viršijimas – Tiesioginis veikimas – Per didelio rinkliavos tarifo pateisinimas *a posteriori* – Sprendimo padarinių ribojimas laiko atžvilgiu“

Byloje C-321/19

dėl *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Šiaurės Reino-Vestfalijos federalinės žemės aukštesnysis administracinis teismas, Vokietija) 2019 m. kovo 28 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. balandžio 18 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

BY,

CZ

prieš

Vokietijos Federacinę Respubliką

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija)

kuri sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta (pranešėja), teisėjai C. Toader, M. Safjan ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas H. Saugmandsgaard Øe,

posėdžio sekretorė M. Krausenböck, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2020 m. kovo 4 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- CZ ir BY, atstovaujama *Rechtsanwälte* M. Pfnür ir A. Winczura,
- *Bundesrepublik Deutschland*, atstovaujamos *Rechtsanwälte* J. Hilf, F. Montag ir M. Schleifenbaum,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos D. Klebs ir J. Möller,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos W. Mölls ir N. Yerrell,

susipažinęs su 2020 m. birželio 18 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 1999 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/62/EB dėl sunkiasvorių krovinių transporto priemonių apmokestinimo už naudojimąsi tam tikra infrastruktūra (OL L 187, 1999, p. 42; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk. 4 t. p. 372), iš dalies pakeistos 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/38/EB (OL L 157, 2006, p. 8, toliau – iš dalies pakeista Direktyva 1999/62), 7 straipsnio 9 dalies ir 7a straipsnio 1 ir 2 dalių išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant BY ir CZ ginčą su *Bundesrepublik Deutschland* (Vokietijos Federacinė Respublika) dėl jų prašymo grąžinti sumas, sumokėtas kaip rinkliavos už naudojimąsi Vokietijos federaliniais greitkeliais.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 2 straipsnyje nustatyta:

„Šioje direktyvoje:

- a) „transeuropinis kelių tinklas“ yra 1996 m. liepos 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimo Nr. 1692/96/EB, pateikiančio Bendrijos rekomendacijas dėl transeuropinio transporto tinklo plėtros [(OL L 228, 1996, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 2 t., p. 364) – sprendimas paskutinį kartą keistas 2006 m. lapkričio 20 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1791/2006 (OL L 363, 2006, p. 1)], I priedo 2 skirsnyje apibrėžtas kelių tinklas, vaizduojamas žemėlapiuose. Žemėlapiuose daroma nuoroda į atitinkamus šio sprendimo rezoliucinėje dalyje ir (arba) II priede minimus skirsnius;
- aa) „statybos kaštai“ yra su statyba susiję kaštai, prireikūs įskaitant finansavimo kaštus:
 - naujos infrastruktūros ar naujos infrastruktūros patobulinimų (įskaitant žymius konstrukcijų remontus) arba
 - infrastruktūros ar infrastruktūros patobulinimų (įskaitant žymius konstrukcijų remontus), užbaigtų ne daugiau kaip 30 metų iki 2008 m. birželio 10 d., jeigu iki 2008 m. birželio 10 d. rinkliavų tvarka jau nustatyta, arba užbaigtų ne daugiau kaip 30 metų prieš nustatant naują rinkliavų tvarką, įvedamą po 2008 m. birželio 10 d.; kaštai, susiję su infrastruktūra ar infrastruktūros patobulinimais, užbaigtais nepasibaigus šiems terminams, taip pat gali būti laikomi statybos kaštais, jeigu:
 - i) valstybė narė, sudarydama sutartį su rinkliavų sistemos operatoriumi arba priimdama kitus lygiaverčio poveikio teisinius aktus, kurie įsigalioja iki 2008 m. birželio 10 d., sukūrė rinkliavų sistemą, kurioje numatoma susigrąžinti šiuos kaštus arba
 - ii) valstybė narė gali įrodyti, kad statant atitinkamą infrastruktūrą buvo labai svarbu, kad jos numatytas tarnavimo laikotarpis būtų ilgesnis negu 30 metų;

Visais atvejais statybos kaštų, į kuriuos reikia atsižvelgti, dalis neviršija projekte numatyto dabartinio tarnavimo laikotarpio dalies tų infrastruktūros komponentų, kurie dar veiks 2008 m. birželio 10 d. arba naujos rinkliavų tvarkos nustatymo dieną, jei ji yra vėlesnė.

Į infrastruktūros arba infrastruktūros patobulinimų kaštus galima įtraukti konkrečias infrastruktūros išlaidas, skirtas triukšmo poveikiui sumažinti ar kelių eismo saugumui pagerinti, bei faktinius infrastruktūros operatoriaus mokėjimus, susijusius su objektyviais aplinkos apsaugos elementais, pavyzdžiui, apsauga nuo dirvožemio taršos.

<...>

b) „rinkliava“ yra nustatyto dydžio mokesčio už transporto priemonę, važiuojančią tam tikrą atstumą 7 straipsnio 1 dalyje nurodytoje infrastruktūroje; mokesčio dydis nustatomas pagal nuvažiuotą atstumą ir transporto priemonės rūšį;

ba) „svertinė vidutinė rinkliava“ yra bendra tam tikru laikotarpiu surinktų rinkliavų pajamų suma, kuri padalijama iš tuo laikotarpiu tam tikru tinklu, kuriame taikomos rinkliavos, transporto priemonių nuvažiuotų kilometrų skaičiaus; pajamos ir transporto priemonių nuvažiuoti kilometrai apskaičiuojami transporto priemonėms, kurioms taikomos rinkliavos;

<...>

4 Šios direktyvos 7 straipsnyje nustatyta:

„1. Valstybės narės gali toliau imti arba įvesti rinkliavas ir (arba) naudotojo mokesčius transeuropiniame kelių tinkle arba to tinklo dalyse, tik laikydamosi 2–12 dalyse išdėstytų sąlygų. Tai nepažeidžia valstybių narių teisės, laikantis Sutarties, taikyti rinkliavas ir (arba) naudotojo mokesčius keliuose, kurie nėra transeuropinio kelių tinklo dalis, *inter alia*, lygiagrečiuose keliuose, į kuriuos eismas gali būti nukreiptas iš transeuropinio kelių tinklo ir (arba) kurie tiesiogiai konkuruoja su tam tikromis tokio tinklo dalimis, bei transeuropiniame kelių tinkle kitoms motorinėms transporto priemonėms, kurioms netaikomas „transporto priemonės“ sąvokos apibrėžimas, su sąlyga, kad nustatant rinkliavas ir (arba) naudotojo mokesčius tokiuose keliuose nediskriminuojamas tarptautinis eismas ir neiškraipoma operatorių konkurencija.

<...>

9. Rinkliavos grindžiamos tik infrastruktūros kaštų susigrąžinimo principu. Ypač svertinės vidutinės rinkliavos siejamos su konkrečios infrastruktūros tinklo statybos kaštais bei eksploatavimo, priežiūros ir plėtros kaštais. Svertinės vidutinės rinkliavos dalis gali taip pat būti kapitalo grąža ar pelno marža, atsižvelgiant į rinkos sąlygas.

<...>

5 Šios direktyvos 7a straipsnio 1–3 dalyse nurodyta:

„1. Valstybės narės, nustatydamos atitinkamo infrastruktūros tinklo ar aiškiai apibrėžtos tokio tinklo dalies svertinių vidutinių rinkliavų dydį, atsižvelgia į 7 straipsnio 9 dalyje nustatytus įvairius kaštus. Kaštai, į kuriuos atsižvelgiama, yra susiję su tinklu ar tinklo dalimi, kuriame (kurioje) imamos rinkliavos, bei su transporto priemonėmis, už kurias yra imamos rinkliavos. Valstybės narės gali nuspręsti nesusigrąžinti šių kaštų iš rinkliavų pajamų arba susigrąžinti tik tam tikrą kaštų dalį.

2. Rinkliavos nustatomos pagal 7 straipsnį ir šio straipsnio 1 dalį.

3. Jeigu valstybės narės po 2008 m. birželio 10 d. nustato naują rinkliavų tvarką, išskyrus su koncesijos rinkliavomis susijusią tvarką, jos apskaičiuoja kaštus naudodamos III priede nustatytais pagrindiniais apskaičiavimo principais grindžiamą metodiką.

Jeigu po 2008 m. birželio 10 d. nustatomos naujos koncesijos rinkliavos, aukščiausias rinkliavų dydis atitiks ar bus mažesnis nei dydis, kuris būtų nustatytas naudojant III priede nustatytais pagrindiniais apskaičiavimo principais grindžiamą metodiką. Tokios atitikties įvertinimas vykdomas remiantis pagrįstai ilgu ataskaitiniu laikotarpiu, atitinkančiu koncesijos sutarties pobūdį.

Iki 2008 m. birželio 10 d. jau nustatyti rinkliavų tvarkai ar rinkliavų tvarkai, dėl kurios iki 2008 m. birželio 10 d. konkurso tvarka gautos paraiškos ar atsakymai į kvietimus dalyvauti derybose pagal derybų procedūrą, netaikomi šioje pastraipoje nustatyti įsipareigojimai, kol tokia rinkliavų tvarka lieka galioti, ir jeigu ji nėra žymiai keičiama.“

- 6 Iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 III priedo „Kaštų paskirstymo ir rinkliavų apskaičiavimo pagrindiniai principai“ 3 punkte nustatyta:

„Eksplotacijos, valdymo ir rinkliavų kaštai

Šiuos kaštus sudaro visos infrastruktūros operatorių kaštai, kuriems netaikomas 2 skirsnis ir kurie susiję su infrastruktūros bei rinkliavų sistemos įgyvendinimu, eksploatavimu ir valdymu. Juos visų pirma sudaro:

- rinkliavų surinkimo kabinų ir kitų mokėjimo sistemų statybos, įrengimo ir priežiūros kaštai,
- rinkliavų sistemos kasdienės eksploatacijos, administravimo ir taikymo kaštai,
- administracinės išlaidos ir su koncesijos sutartimis susiję mokesčiai,
- su infrastruktūros eksploatacija susiję valdymo, administravimo ir paslaugų kaštai.

Į kaštus galima įtraukti kapitalo grąžą arba pelno maržą, atspindinčius perkeltos rizikos laipsnį.

Tokie kaštai padalijami teisingai ir skaidriai visoms transporto priemonių klasėms, kurioms taikoma rinkliavų sistema.“

Vokietijos teisė

- 7 Kaip nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, rinkliavų už Vokietijos federalinių greitkelių naudojimą laikotarpiu nuo 2009 m. sausio 1 d. iki 2014 m. gruodžio 31 d. suma, remiantis 2011 m. liepos 12 d. *Bundesfernstraßenmautgesetz* (Rinkliavų už pagrindinius federalinius kelius įstatymas) (*BGBI.* 2011 I, p. 1378) 14 straipsnio 3 dalimi, yra nustatyta šio įstatymo 4 priede. Šiame priede nustatytos rinkliavos, remiantis, viena vertus, fiksuota suma už kilometrą transporto priemonėms ar transporto priemonių junginiams, turintiems iki trijų ašių ir keturias ar daugiau ašių, ir, kita vertus, atsižvelgiant į keturias kategorijas pagal taršos laipsnį, prie kurių priskiriama transporto priemonė. Rinkliavos tarifai svyruoja nuo 0,141 iki 0,288 euro.
- 8 Tas teismas pažymi, kad rinkliavos tarifas, taikytas prašomo grąžinimo laikotarpiu nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2011 m. liepos 18 d., buvo apskaičiuotas remiantis 2007 m. lapkričio 30 d. *Aktualisierung der Wegekostenrechnung der Wegekostenrechnung für die Bundesfernstraßen in Deutschland* (Vokietijos kelių infrastruktūros kaštų ekspertizės ataskaita, toliau – WKG 2007), susijusia su 2007–2012 m. apskaičiavimo laikotarpiu, be kita ko, atsižvelgiant į kapitalo, investuoto įsigyjant žemės sklypus, ant

kurių pastatyti greitkeliai, kaštus ir kelių infrastruktūros eksploatavimo kaštus, t. y. priežiūros ir statybos kaštus, išlaidas, susijusias su rinkliavos surinkimo sistema, taip pat kaštus, susijusius su kelių policija.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 9 Iki 2015 m. rugpjūčio 31 d. BY ir CZ eksploatavo pagal Lenkijos teisę įsteigtą bendrovę, vykdančią kelių transporto veiklą, be kita ko, Vokietijos teritorijoje.
- 10 Šiuo pagrindu BY ir CZ už laikotarpį nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2011 m. liepos 18 d. Vokietijos Federacinei Respublikai sumokėjo iš viso 12 420,53 euro rinkliavą už naudojimąsi Vokietijos federaliniais greitkeliais.
- 11 Manydami, kad ši suma yra per didelė, BY ir CZ pareiškė ieškinį *Verwaltungsgericht Köln* (Kelno administracinis teismas, Vokietija), o šis jį atmetė.
- 12 Dėl šio sprendimo BY ir CZ pateikė apeliacinį skundą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, iš esmės teigdami, kad dėl skaičiavimo tvarkos, kuria remiantis buvo nustatytas turimos sumokėti rinkliavos tarifas, jis buvo per didelis, taip pažeidžiant Sąjungos teisę.
- 13 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad siekiant atsakyti į pateiktą klausimą pirmiausia reikia išnagrinėti, ar iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalis ir 7a straipsnio 1 ir 2 dalys veikia tiesiogiai ir ar šios nuostatos buvo teisingai perkeltos į Vokietijos teisę.
- 14 Šiuo klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas primena, pirma, kad byloje, kurioje priimtas 2004 m. vasario 5 d. Sprendimas *Rieser Internationale Transporte* (C-157/02, EU:C:2004:76), Teisingumo Teismas nusprendė, jog privatus asmenys negali remtis Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalimi prieš valstybės instituciją, jei ši direktyva nebuvo perkelta arba nevisiškai perkelta į nacionalinę teisę. Vis dėlto Sąjungos teisės aktų leidėjui padarius šios direktyvos pakeitimų Direktyva 2006/38, jis mano, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalis veikia tiesiogiai. Iš tiesų, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, nuo šiol šioje nuostatoje įtvirtintas draudimas viršyti kaštus, pagal kurį draudžiamas pernelyg didelis infrastruktūros kaštais nepagrįstas rinkliavos tarifas.
- 15 Antra, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar kaštai, susiję su kelių policija, į kuriuos buvo atsižvelgta nustatant pagrindinėje byloje nagrinėjamą rinkliavų tarifą, patenka į sąvoką „eksploatavimo kaštai“, kaip tai suprantama pagal iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalį.
- 16 Be to, nors prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad Vokietijos teisėje nustatytų rinkliavų tarifų apskaičiavimo taisyklėse yra klaidų, be kita ko, kiek tai susiję su atsižvelgimu į kapitalo, investuoto išsigyjant žemės sklypus, kuriuose buvo pastatyti greitkeliai, grąžą atitinkančius kaštus, jam kyla klausimas, ar galima konstatuoti iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies pažeidimą tuo atveju, kai yra nedidelis infrastuktūros kaštų viršijimas.
- 17 Galiausiai, trečia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad pagal nacionalinę teisę per didelis kelių rinkliavos tarifas gali būti ištaisytas vykstant teismo procesui, kai apskaičiuojami *a posteriori* patirti kaštai. Vis dėl to remdamasis 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Komisija / Austrija* (C-205/98, EU:C:2000:493) 138 punktu jis klausia, ar tokios nacionalinės teisės nuostatos atitinka Sąjungos teisę. Jeigu taip, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat klausia, koku metodu reikėtų vadovautis atliekant tokį apskaičiavimą.

18 Šiomis aplinkybėmis *Oberverwaltungsgericht für das Land Nordrhein-Westfalen* (Šiaurės Reino-Vestfalijos federalinės žemės aukštesnysis administracinis teismas, Vokietija) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar rinkliavos mokėtojas nacionaliniuose teismuose gali individualiai remtis būtinybe laikytis reikalavimų dėl rinkliavos apskaičiavimo pagal [iš dalies pakeistos] Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalį ir 7a straipsnio 1 ir 2 dalis, jei valstybė narė, įstatymu nustatydamą rinkliavos tarifus, nesilaikė visų šių nuostatų arba jas neteisingai įgyvendino nepalankiai rinkliavos mokėtojo atžvilgiu?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

- a) ar prie infrastruktūros tinklo eksploatacijos kaštų, kaip jie suprantami pagal [iš dalies pakeistos] Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies antrą sakinį, galima priskirti ir kelių policijos kaštus?
- b) Ar infrastruktūros kaštus, kurie gali būti įtraukti į svertinę vidutinę rinkliavą, viršijus:
 - i) ne daugiau kaip 3,8%, ypač tuomet, kai atsižvelgiama į kaštus, į kuriuos iš principo negalima atsižvelgti,
 - ii) ne daugiau kaip 6%,

nesilaikoma draudimo viršyti kaštus pagal [iš dalies pakeistos] Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalį, todėl nacionalinė teisė šiuo atžvilgiu netaikytina?

3. Jei į antrojo klausimo b dalį būtų atsakyta teigiamai:

- a) ar 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimas *Komisija / Austrija* (C-205/98, EU:C:2000:493, 138 punktą) aiškintinas taip, kad labai viršijus kaštus jų nebegalima koreguoti *a posteriori* teismo proceso metu pateikiant kaštų apskaičiavimą, kuriuo turi būti įrodyta, kad galiausiai nustatytas rinkliavos tarifas vis dėlto faktiškai neviršija kaštų, į kuriuos galima atsižvelgti?
- b) Jei į trečiojo klausimo a dalį būtų atsakyta neigiamai:

ar *a posteriori* apskaičiuojant kaštus, kai apskaičiavimo laikotarpis yra pasibaigęs, reikia remtis visais faktiniais kaštais ir faktinėmis pajamomis iš rinkliavos, o ne atitinkamomis pirminio apskaičiavimo prognozėmis?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl antrojo klausimo a dalies

19 Antrojo klausimo a punktu, kurį reikia nagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia sužinoti, ar iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalį reikia aiškinti taip, kad su kelių policija susiję kaštai patenka į sąvoką „eksploatavimo kaštai“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą.

20 Iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies pirmame sakinyje nustatyta, kad rinkliavos grindžiamos tik infrastruktūros kaštų susigrąžinimo principu. Antrajame sakinyje patikslinta, kad svertinės vidutinės rinkliavos siejamos su konkrečios infrastruktūros tinklo statybos kaštais bei eksploataavimo, priežiūros ir plėtos kaštais. Trečiajame sakinyje nustatyta, kad svertinės vidutinės rinkliavos dalis gali taip pat būti kapitalo grąža ar pelno marža, atsižvelgiant į rinkos sąlygas.

21 Iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7a straipsnio 1 dalyje numatyta, kad valstybės narės, nustatydamos atitinkamo infrastruktūros tinklo ar aiškiai apibrėžtos tokio tinklo dalies svertinių vidutinių rinkliavų dydį, atsižvelgia į šios direktyvos 7 straipsnio 9 dalyje nustatytus įvairius kaštus. Šio 7a straipsnio 2 dalyje pažymėta, kad rinkliavos nustatomos pagal šios direktyvos 7 straipsnį ir šio straipsnio 1 dalį.

- 22 Iš šių nuostatų formuluočių matyti, kad svertinės vidutinės rinkliavos turi būti nustatomos atsižvelgiant tik į „infrastruktūros kaštus“, minimus iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalyje, kurioje šiuo klausimu daroma nuoroda į konkrečios infrastruktūros tinklo statybos, eksploatavimo, priežiūros ir plėtros kaštus.
- 23 Kaip savo išvados 30 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pirmiausia reikia manyti, kad atsakant į šį klausimą reikšmingi kaštai yra ne tie, kurie susiję su konkrečios infrastruktūros tinklo statyba, priežiūra ar plėtra, bet tie, kurie susiję su eksploatavimu.
- 24 Konkrečiai kalbant apie iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies antrame sakinyje vartojamą sąvoką „eksploatavimo kaštai“, pažymėtina, kad ji susijusi su konkrečios infrastruktūros eksploatavimo kaštais.
- 25 Šį aiškinimą patvirtina iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 III priedo 3 punkto nuostatos, pagal kurias eksploatavimo kaštai apima visos infrastruktūros operatorių kaštus, kurie susiję su infrastruktūros eksploatavimu. Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad nors iš šios direktyvos 7a straipsnio 3 dalies matyti, jog jos III priede įtvirtinti pagrindiniai principai taikomi skaičiuojant svertines vidutines rinkliavas rinkliavų sistemose, įdiegtose po 2008 m. birželio 10 d., todėl šis priedas netaikomas pagrindinėje byloje, jame vis dėlto pateikiamos nuorodos apie šioje direktyvoje vartojamų lygiaverčių sąvokų apimtį.
- 26 Kaip savo išvados 32 punkte pažymėjo generalinis advokatas, už policijos veiklą atsakinga valstybė veikia ne kaip greitkelio infrastruktūros operatorius, o įgyvendindama išimtinis viešosios valdžios įgaliojimus.
- 27 Taigi su kelių policija susiję kaštai negali būti laikomi „eksploatavimo kaštais“, numatytais iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalyje.
- 28 Tokį aiškinimą patvirtina parengiamieji šios direktyvos darbai. Iš 2003 m. liepos 23 d. pateikto Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios Direktyvą 1999/62, pasiūlymo (COM (2003) 448 *final*, p. 4) matyti, kad, siekiant nustatyti rinkliavų tarifą, Europos Komisija iš pradžių pasiūlė atsižvelgti į išorės kaštus, kaip antai nelaimingų atsitikimų kaštus, kurių nedengia draudimas ir kurie tenka visai visuomenei. Į šiuos kaštus visų pirma turėtų būti įtraukti viešųjų paslaugų, teikiamų per kelių eismo įvykius, administraciniai kaštai. Vis dėlto Sąjungos teisės aktų leidėjas į šį pasiūlymą neatsižvelgė iš dalies pakeistoje Direktyvoje 1999/62.
- 29 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į antrojo klausimo a dalį reikia atsakyti, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, kad su kelių policija susiję kaštai nepatenka į sąvoką „eksploatavimo kaštai“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl antrojo klausimo b dalies

- 30 Antrojo klausimo b dalimi, kurią reikia nagrinėti antrą, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, jog pagal ją draudžiama, kad svertinės vidutinės rinkliavos viršytų konkrečios infrastruktūros tinklo infrastruktūros kaštus 3,8 % ar 6 %, be kita ko, dėl to, kad atsižvelgiama į kaštus, kurie nepatenka į „infrastruktūros kaštų“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.
- 31 Kaip matyti iš šio sprendimo 20 ir 22 punktų, viena vertus, iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies pirmame sakinyje numatyta, kad rinkliavos grindžiamos tik infrastruktūros kaštų susigrąžinimo principu. Kita vertus, valstybės narės turi nustatyti svertines vidutines rinkliavas, atsižvelgdamos tik į šiame straipsnyje aiškiai išvardytus „infrastruktūros kaštus“.

- 32 Darytina išvada, kad pagal iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalį draudžiamas bet koks konkrečios infrastruktūros tinklo infrastruktūros kaštų viršijimas, atsiradęs dėl nemažų skaičiavimo klaidų arba dėl to, kad buvo atsižvelgta į kaštus, nesusijusius su šioje nuostatoje nurodytais kaštais, kaip antai kelių policijos kaštus.
- 33 Taigi į antrojo klausimo b dalį reikia atsakyti, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, jog pagal ją draudžiama, kad svertinės vidutinės rinkliavos viršytų konkrečios infrastruktūros tinklo infrastruktūros kaštus 3,8 % ar 6 % dėl nemažų skaičiavimo klaidų arba dėl to, kad buvo atsižvelgta į kaštus, kurie nepatenka į sąvoką „infrastruktūros kaštai“, kaip jie suprantami pagal šią nuostatą.

Dėl pirmojo klausimo

- 34 Pirmuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti trečią, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar asmuo nacionaliniuose teismuose gali remtis iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies ir 7a straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatomis prieš valstybę narę, jeigu ji jų nesilaikė arba jas perkėlė neteisingai.
- 35 Iš suformuotos jurisprudencijos matyti, kad visais atvejais, kai direktyvos nuostatos savo turiniu yra besąlygiškos ir pakankamai tikslios, privatūs asmenys gali jomis remtis prieš valstybę narę jos teismuose, jeigu valstybė narė per nustatytą terminą neperkėlė direktyvos į nacionalinę teisę arba perkėlė ją netinkamai (2018 m. lapkričio 21 d. Sprendimo *Ayubi*, C-713/17, EU:C:2018:929, 37 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 36 Sąjungos teisės nuostata yra besąlyginė, kai joje nustatoma su jokia sąlyga nesiejama pareiga, kurią įgyvendinant ar kurios poveikiui atsirasti nereikia priimti jokio Sąjungos institucijų ar valstybių narių akto. Ji yra pakankamai tiksli, kad ja galėtų remtis teisės subjektas, o teismas ją taikytų, jeigu joje nedviprasmiškai nustatyta pareiga (2010 m. liepos 1 d. Sprendimo *Gassmayr*, C-194/08, EU:C:2010:386, 45 punktą).
- 37 2004 m. vasario 5 d. Sprendimo *Rieser Internationale Transporte* (C-157/02, EU:C:2004:76) 42 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad privatūs asmenys negali remtis prieš valstybės instituciją nei 1993 m. spalio 25 d. Tarybos direktyvos 93/89/EEB dėl valstybių narių taikomų mokesčių tam tikroms transporto priemonėms, naudojamoms kroviniams vežti keliais, taip pat dėl rinkliavų ir naudojimo mokesčių už naudojimąsi tam tikra infrastruktūra (OL L 279, 1993, p. 32) 7 straipsnio h punktu, nei Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalimi tuo atveju, kai šios direktyvos neperkeltos ar nevysiškai perkeltos.
- 38 Iš tiesų, kiek tai susiję su Direktyvos 93/89 7 straipsnio h punktu, pagal kurį „rinkliavų tarifai yra susiję su atitinkamos infrastruktūros tinklo statybos, eksploatavimo ir plėtros kaštais“, to sprendimo 40 ir 41 punktuose Teisingumo Teismas nusprendė, kad ši nuostata negali būti laikoma besąlygiška ir pakankamai tiksli, kad privatūs asmenys galėtų ja remtis prieš valstybės instituciją, nes, pirma, šioje nuostatoje nepatikslinama, kokio pobūdžio turi būti ryšys tarp rinkliavų tarifų ir atitinkamos infrastruktūros tinklo statybos, eksploatavimo ir plėtros kaštų, antra, joje neapibrėžiamos šios trys kaštų eilutės ir galiausiai, trečia, nors joje nurodytos bendros rinkliavų apskaičiavimo gairės, jose nenurodyta konkretaus skaičiavimo metodo ir valstybėms narėms suteikiama labai didelė diskrecija šiuo klausimu.
- 39 Minėto sprendimo 41 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad šis vertinimas *a fortiori* taikytinas Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 daliai, nes ši nuostata suformuluota taip pat kaip Direktyvos 93/89 7 straipsnio h punktas, išskyrus tai, kad joje vartojama ne sąvoka „rinkliavos tarifas“, o „svertinė vidutinė rinkliava“, tačiau ji neapibrėžiama.

- 40 Nagrinėjama atveju iš šio sprendimo 22 punkto, iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies pirmo sakinio ir šios direktyvos 7a straipsnio 1 ir 2 dalių matyti, kad svertinė vidutinė rinkliava turi būti nustatoma atsižvelgiant tik į „infrastruktūros kaštus“.
- 41 Iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalyje numačius, kad rinkliavos grindžiamos tik „infrastruktūros kaštų“ susigrąžinimo principu, aiškiai nurodomas ryšio, kuris turi būti tarp rinkliavų tarifų ir atitinkamų infrastruktūros kaštų, pobūdis.
- 42 Be to, iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 1 dalies ir 7 straipsnio 9 dalyje matyti, kad „konkrečios infrastruktūros tinklas“ yra infrastruktūros tinklas, esantis „transeuropiniame kelių tinkle“, kuris apibrėžtas šios direktyvos 2 straipsnio a punkte. Šios direktyvos 2 straipsnyje taip pat apibrėžtos sąvokos „rinkliavos“, „svertinės vidutinės rinkliavos“ ir „statybos kaštai“.
- 43 Kaip savo išvados 83 punkte pažymėjo generalinis advokatas, pagrindinius trūkumus, kuriuos Teisingumo Teismas pabrėžė 2004 m. vasario 5 d. Sprendime *Rieser Internationale Transporte* (C-157/02, EU:C:2004:76), užkertančius kelią Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies tiesioginiam veikimui, Sąjungos teisės aktų leidėjas ištaisė šios direktyvos pakeitimais, padarytais Direktyva 2006/38.
- 44 Nors iš dalies pakeistoje Direktyvoje 1999/62 valstybėms narėms dar paliekama diskrecija nustatyti rinkliavų apskaičiavimo būdus, tai neturi įtakos pareigos nustatyti rinkliavas atsižvelgiant tik į šios direktyvos 7 straipsnio 9 dalyje nurodytus „infrastruktūros kaštus“ tikslumui ir besąlygiškumui.
- 45 Tuo remiantis darytina išvada, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalyje ir šios direktyvos 7a straipsnio 1 ir 2 dalyse valstybėms narėms, kurios nustato ar palieka galioti rinkliavas transeuropiniame kelių tinkle, nustatoma tiksli ir besąlyginė pareiga nustatyti šių rinkliavų lygį atsižvelgiant tik į „infrastruktūros kaštus“, t. y. į konkrečios infrastruktūros tinklo statybos, eksploatavimo, priežiūros ir plėtros kaštus.
- 46 Taigi į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad privatus asmuo gali tiesiogiai nacionaliniuose teismuose remtis Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalyje ir 7a straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta pareiga atsižvelgti tik į infrastruktūros kaštus, numatytus šios direktyvos 7 straipsnio 9 dalyje, prieš valstybę narę, jeigu ji nesilaikė šios pareigos arba nuostatas perkėlė neteislingai.

Dėl trečiojo klausimo

- 47 Trečiuoju klausimu, kurį reikia nagrinėti paskutinį, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar iš dalies pakeistą Direktyvą 1999/62, siejamą su 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Komisija / Austrija* (C-205/98, EU:C:2000:493) 138 punktu, reikia aiškinti taip, kad pagal ją draudžiama per didelį rinkliavos tarifą *a posteriori* pateisinti nauju infrastruktūros kaštų apskaičiavimu, pateiktu vykstant teismo procesui. Jei į šį klausimą būtų atsakyta neigiamai, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar toks apskaičiavimas turi būti grindžiamas tik faktiniais kaštais ir faktiškai gautomis pajamomis iš rinkliavos, o ne pirminio apskaičiavimo prognozėmis.
- 48 Minėto sprendimo 138 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad Austrijos Respublika negali pateisinti atitinkamam greitkeliui taikytino rinkliavų tarifo padidinimo nauju kaštų apskaičiavimo metodu, nes, pirma, ji nepaaiškino, kiek šis metodas yra tinkamesnis, ir, antra, Direktyvos 93/89 7 straipsnio h punktas, pagal kurį rinkliavų tarifai yra susiję su atitinkamos infrastruktūros tinklo statybos, eksploatacijos ir plėtros kaštais, reiškia, kad rinkliavų tarifai turi būti tikslinami po to, kai atliekamas juos pateisinantys apskaičiavimas.
- 49 Šie argumentai taip pat taikomi tokiu atveju, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kai per dideliais laikomus rinkliavų tarifus pateisina ne naujos apskaičiavimo metodikos taikymas *a posteriori*, bet infrastruktūros kaštų, į kuriuos iš pradžių buvo atsižvelgta, patikslinimas vykstant teismo procesui.

50 Šiomis aplinkybėmis į trečiąjį klausimą reikia atsakyti, kad iš dalies pakeista Direktyva 1999/62, siejama su 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Komisija / Austrija* (C-205/98, EU:C:2000:493) 138 punktu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama pernelyg didelį rinkliavos tarifą *a posteriori* pateisinti nauju infrastruktūros kaštų apskaičiavimu, pateiktu vykstant teismo procesui.

Dėl šio sprendimo poveikio laiko atžvilgiu ribojimo

51 Per posėdį Vokietijos Federacinė Respublika paprašė Teisingumo Teismo apriboti šio sprendimo poveikį laiko atžvilgiu, jeigu jis nuspręstų, kad iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies ir 7a straipsnio 1 ir 2 dalių nuostatos veikia tiesiogiai.

52 Grįsdama savo prašymą Vokietijos Federacinė Respublika nurodė, pirma, kad yra neaiškumų dėl sąvokos „eksploatavimo kaštai“, kaip ji suprantama pagal iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalį, apimties, kuriuos didele dalimi lemia Komisijos veiksmai. Vokietijos Federacinės Respublikos teigimu, 2014 m. gruodžio 10 d. nuomonėse pagal Direktyvos 1999/62/EB dėl naujos rinkliavos rinkimo sistemos įdiegimo Vokietijoje (C(2014) 9313 *final*) ir 2019 m. sausio 16 d. pagal Direktyvos 1999/62/EB dėl naujo rinkliavos rinkimo mechanizmo įdiegimo Vokietijoje 7h straipsnio 2 dalį (C(2019) 60) Komisija nusprendė, kad ši sąvoka apima kaštus, susijusius su kelių policija.

53 Antra, Vokietijos Federacinė Respublika atkreipė Teisingumo Teismo dėmesį į sunkias finansines pasekmes, kurių kiltų dėl šio sprendimo taikymo atgaline data.

54 Pagal suformuotą jurisprudenciją Sąjungos teisės normos išaiškinimas, kurį pateikia Teisingumo Teismas, įgyvendindamas SESV 267 straipsniu jam suteiktą kompetenciją, paaiškina ir patikslina šios normos prasmę ir apimtį, kaip ji turi arba turėjo būti suprantama ir taikoma nuo jos įsigaliojimo momento. Remiantis tuo, darytina išvada, kad taip išaiškintą normą teismas gali ir turi taikyti net teisiniams santykiams, atsiradusiems ir susiklosčiusiems prieš priimant sprendimą, kuriame išnagrinėtas prašymas dėl išaiškinimo, jei, be to, yra įvykdytos sąlygos, leidžiančios kompetentinguose teismuose pareikšti ieškinį, susijusį su tos normos taikymu (2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Skanska Industrial Solutions ir kt.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 55 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

55 Teisingumo Teismas tik išimtiniais atvejais ir taikydamas bendrąjį teisinio saugumo principą, kuris yra Sąjungos teisės sistemos dalis, gali apriboti visų suinteresuotųjų asmenų galimybę remtis jo išaiškinta norma iš naujo ginčijant sąžiningumu grindžiamus teisinius santykius. Kad būtų galima nuspręsti dėl tokio apribojimo, turi būti tenkinami du esminiai kriterijai, t. y. suinteresuotųjų asmenų sąžiningumas ir didelių sunkumų rizika (2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Skanska Industrial Solutions ir kt.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 56 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

56 Pažymėtina, kad Teisingumo Teismas taikė tokį problemos sprendimą tik labai konkrečiomis aplinkybėmis, be kita ko, kai grėsė sunkių ekonominių pasekmių atsiradimo rizika, ypač dėl daugelio teisinių santykių, pradėtų veikiant sąžiningai, remiantis teisės aktais, kurie pagrįstai laikomi galiojančiais, paaiškėjus, kad privatūs asmenys ir nacionalinės valdžios institucijos Sąjungos teisės neatitinkančius veiksmus atliko dėl objektyvaus ir didelio netikrumo dėl Sąjungos teisės normų turinio, o netikrumo atsiradimo priežastis galėjo būti net kitų valstybių narių ar Komisijos elgesys (2019 m. kovo 14 d. Sprendimo *Skanska Industrial Solutions ir kt.*, C-724/17, EU:C:2019:204, 57 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).

57 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad Vokietijos Federacinė Respublika nepateikė įrodymų, kurie atitiktų suinteresuotųjų asmenų sąžiningumo kriterijų.

- 58 Konkrečiai kalbant, kaip savo išvados 99 ir 100 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, Vokietijos Federacinė Respublika nenurodė priežasčių, dėl kurių šio sprendimo 52 punkte minėtos Komisijos nuomonės, kuriomis ši institucija pritarė naujoms rinkliavos rinkimo sistemoms, kuriose numatyti infrastruktūros kaštai, susiję su kelių policija, turėjo įtakos iš dalies pakeistos Direktyvos 1999/62 7 straipsnio 9 dalies taikymo sričiai dėl objektyvaus ir didelio netikrumo.
- 59 Iš tiesų pagrindinėje byloje nagrinėjamų rinkliavų tarifas už laikotarpį nuo 2010 m. sausio 1 d. iki 2011 m. liepos 18 d. buvo apskaičiuotas remiantis WKG 2007, susijusiu su 2007–2012 m. apskaičiavimo laikotarpiu. Reikia konstatuoti, kad minėtos Komisijos nuomonės buvo vėlesnės nei šis skaičiavimo laikotarpis, todėl į jas nebuvo galima atsižvelgti nustatant pagrindinėje byloje nagrinėjamų rinkliavų tarifą.
- 60 Esant tokioms aplinkybėms nereikia riboti šio sprendimo padarinių laiko atžvilgiu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 61 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1. 1999 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 1999/62/EB dėl sunkiasvorių krovinių transporto priemonių apmokestinimo už naudojimąsi tam tikra infrastruktūra, iš dalies pakeistos 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/38/EB, 7 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, kad su kelių policija susiję kaštai nepatenka į sąvoką „eksploatavimo kaštai“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.
2. Direktyvos 1999/62, iš dalies pakeistos Direktyva 2006/38, 7 straipsnio 9 dalis turi būti aiškinama taip, jog pagal ją draudžiama, kad svertinės vidutinės rinkliavos viršytų konkrečios infrastruktūros tinklo infrastruktūros kaštus 3,8 % ar 6 %, be kita ko, dėl nemažų skaičiavimo klaidų arba dėl to, kad buvo atsižvelgta į kaštus, kurie nepatenka į sąvoką „infrastruktūros kaštai“, kaip jie suprantami pagal šią nuostatą.
3. Privatus asmuo gali tiesiogiai nacionaliniuose teismuose remtis Direktyvos 1999/62, iš dalies pakeistos Direktyva 2006/38, 7 straipsnio 9 dalyje ir 7a straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatyta pareiga atsižvelgti tik į infrastruktūros kaštus, numatytus šios direktyvos 7 straipsnio 9 dalyje, prieš valstybę narę, jeigu ji nesilaikė šios pareigos arba nuostatas perkėlė neteisingai.
4. Direktyva 1999/62, iš dalies pakeista Direktyva 2006/38, siejama su 2000 m. rugsėjo 26 d. Sprendimo *Komisija / Austrija (C-205/98, EU:C:2000:493)* 138 punktu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama pernelyg didelį rinkliavos tarifą *a posteriori* pateisinti nauju infrastruktūros kaštų apskaičiavimu, pateiktu vykstant teismo procesui.

Parašai.